

מקץ - תזכר ענייני הפרשה

(א) יציאת יוסף מבית האסורים למלכות:

א. פרעה חולם שני חלומות (שבע פרות מלאות ורזות ושבע שיבולים מלאות ושדופות קדים) ואין פותר אותם, אלא יוסף.

ב. פתרון החלומות ע"י יוסף: שבע שנות שובע מתחילות, ואחריהן תבאנה שבע שנות רעב, כמו-כן נרמז בחלומות, שצריך איש נבון וחכם לשמור את השפע לשעת הצורך, ופרעה ממנה את יוסף לכך. ומאסרו מגיע לקיצו.

ג. יוסף מתמנה למשנה למלך, ולובש מלבושי מלכות.

ד. יוסף נשא לאשה את אסנת ונולדו לו שני בנים: מנשה ואפרים (מא, מה-נב).

(ב) יוסף משביר (מוכר) בר ולחם לכל עם הארץ:

א. בשבע שנות השבע, צובר יוסף ושומר (ע"י נס) את התבואה של כל ארץ מצרים.

ב. לאחר שעברו שבע שנות השובע, מתחילות שנות הרעב בכל הארצות, ובמצרים היה לחם (מא, נג-ז).

ג. ירידת אחי יוסף מצרימה בשליחותו של יעקב לשבר אוכל (מב).

(ג) יוסף מכיר את אחיו והם לא הכירוהו:

א. יוסף טוען שהם מרגלים, דורש מאחיו להביא את בנימין כהוכחה לאמיתת דבריהם - שהם באו רק לצרכי מחיה, ולוקח את שמעון כערבון עד שיחזרו מארץ ישראל (מב, ז-כח).

ב. יוסף מצווה ממשרתו להניח באמתחות האחים אוכל כאשר יוכלו לשאת, וכן להניח שם את הכסף שהביאו כתשלום על האוכל. לאחר שיצאו האחים לדרך, הם מוצאים את הכסף ונבהלים.

ג. האחים חוזרים לכנען ומספרים ליעקב על הקורות אותם - יעקב מסרב לשלוח את בנימין - למרות הפצרות ראובן (מב, כט-לח).

ד. לאחר כשנה שהרעב כבד בארץ, מסכים יעקב לדברי יהודה שקיבל על עצמו לשמש כערב על בנימין, לשלוח אותו איתם (מג, א-יז).

ה. יוסף מקבל את אחיו בכבוד ובמשתה יין ובאמצעות גביע הכסף שלו, "מגלה" את סדר לידתם (מג, יח-לד).

ו. יוסף שוב מצווה להניח באמתחותיהם את כספם, עם התבואה, ולהטמין באמתחת בנימין את גביע הכסף 'הפלאי'.

ז. האחים יוצאים לדרך - יוסף בא בעלילה עם האחים וטוען שבנימין גנב את גביע הכסף וחייב מיתה על כך.

ח. האחים חוזרים ליוסף, לבקש שבנימין ישוב עימהם.

דבר העורך

פרשתנו עוסקת ביציאת יוסף הצדיק מבית האסורים לגדולה, ולהיות המושל במצרים.

פותחת הפרשה: "וַיְהִי מֶקֶץ שְׁנָתִים יָמִים".

וב'כלי יקר': אמרו ז"ל (בראשית רבה פט, ב) ששתי שנים אלו הוזקק להיות אסור בבית הסוהר יותר מן הנגזר עליו מפני שתלה בטחונו בשר המשקים שנאמר (תהלים מ, ה): "אֲשֶׁרִי הַגֶּבֶר אֲשֶׁר שָׁם ה' מִבְּטָחוֹ", ולא פנה אל רהבים אלו המצרים שנקראו רהב". ועל זה נאמר: "מֶקֶץ שָׁם לַחֲשָׁד" (איוב כ"ח, ג).

מובא במדרש (בראשית רבה פ"ט, א): זמן נתן ליוסף כמה שנים יעשה באפילה - בבית האסורים. כיוון שהגיע הקץ - חלם פרעה חלום. יוסף מצטער ומתענה במשך שנתיים ימים בבית הסוהר, וכל זה למה? מפני שהשתדל אצל שר המשקים! והדבר פשוט למה נתייסר כל כך, כי הקב"ה מדקדק עם סביביו כחוט השערה, למרק עוונותיהם. ולמה מדקדק הקב"ה כל כך עם הצדיקים? שמעתי מרבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל, שהבונה בניין גדול ורב קומות צריך לדייק ביסודות הבניין מאוד מאוד, כי כל סטייה וטעות קטנה ביסודות, גורמת עיוות גדול בקומות העליונות. כך גם הצדיקים, שהם יסוד העולם, מדקדק עמם הקב"ה בדקדוק דק עד אין נבדק, ומפני כך דקדק הקב"ה עם יוסף כל כך. ומאחר והצדיקים יודעים סוד זה, מחבבים המה את הייסורים וחפצים בהם, כפי שמובא במדרש (הובא בתורה תמימה).

וַיְהִי מֶקֶץ שְׁנָתִים יָמִים' שלכאורה תיבת 'ימים' מיותרת. אלא לומר לך שיוסף היה מצפה ומחכה כל כך, עד שהיו בעיניו כימים אחדים באהבתו את הייסורים שיכפרו לו את עוונותיו, והיו נחשבים לו יום לשנה, ולרוב תשוקתו עברו עליו מהר שנתיים הימים, כשני ימים. אף דוד המלך ביקש ייסורים, וכך אמר: 'הָרֵב כְּפָסְנִי מִעֲוֹנֵי וּמִחַטָּאתֵי טְהַרְנִי' (תהלים נ"א, ד). גם אצל התנאים מצאנו בקשת ייסורים אצל ר' אלעזר בר' שמעון בגמרא (בבא מציעא פ"ג, ג), וגם בדורותינו אנו, שמענו מבאי ביתו של ר' מרדכי פוגרמנסקי זצ"ל, שקודם פטירתו שמעוהו מלחש: ריבונו של עולם, הוסף ייסורים על ייסורי עוד ועוד כדי שאתנקה מעוונותיי. והנה אף שאין לנו מושג כלל בבקשת הייסורים, ולא עוד אלא שאנו מבקשים 'ולא על ידי ייסורים וחולאים רעים', אך לכל הפחות צריכים שלא לברוח מהייסורים.

והבורח מהייסורים, אמר על זה אדמו"ר ר' לייב זצ"ל, שהרי הוא דומה כמי שרואה את הקב"ה מרים מקל כדי להכותו, ולפני שהמקל מגיע לראשו, מסיר ראשו ובורח, והמקל נשאר באוויר. מעשה ביהודי בעל יסורים גדול, שכאשר דרשו בשלומם היה עונה 'הכל טוב! והוסיף' לא יכול להיות יותר טוב! תמהו על תשובתו והשיבוהו: גם אם תאמר 'תסתכל על חצי הכוס המלאה', אבל אי אפשר להתכחש לחצי הכוס הריקה... אך הוא ענה בחיוך רחב: זה ההבדל ביני וביניכם, אתם חושבים שמגיע לו לאדם כוס מלאה, וממילא כשחסרה הכוס, רואים אתם את חצי הכוס הריקה. אך אני אוסף את כל מה שמגיע לכוסית קטנה, כי לדעתי לא מגיע לי יותר משכנס בכוס קטנה זו, וממילא כאשר הקב"ה נותן לי הכל ומכל טוב, אין די מקום בכוסית הקטנה שיש לי, הכל גולש החוצה, ונמצא שאני מקבל הרבה יותר ממה שמגיע לי! וישמע החכם ויוסף לקח.

”וּפְרָעָה חָלָם” (מ”א, א) – העושר בזכות היהודים

פרעה מלך מצרים חלם חלום על העתיד להתרחש בארצו, וכך הוא סיפר ליוסף: (מ”א, כ”א): ”וַתְּבֹאנָה אֵל קַרְבָּנָה וְלֹא נֹדַע כִּי בָּאוּ אֶל קַרְבָּנָה וּמְרֹאֲיָהּ רַע כְּאֲשֶׁר בְּתַחֲלָה, וְאֵיךְ”.

והנה, על הפסוק (שם מ”ה, יח): ”וַאֲתָנָה לָכֶם אֶת טוֹב אֶרֶץ מִצְרַיִם וְאָכְלוּ אֶת חֶלֶב הָאָרֶץ”, אומר ה”משך חכמה”, שמצרים לא היתה ארץ עשירה כלל וכלל, עד אשר בא יוסף והביא אליה את כל עושר העולם בשנות הרעב.

והנה, כשיצאו בני ישראל ממצרים לאחר מאתיים ועשר שנים, ”עשאוה כמצולה שאין בה דגים” (ברכות ט).

אם כן ברור, אפוא, כי כל העושר שהתעשרה מצרים היה אך ורק לטובת עם ישראל. הקב”ה הוא בקש לשעבד את בני ישראל למצרים, אבל מצרים היתה אומה שפלה ועניה, והקב”ה רצה שישראל יהיו עבדים אצל אומה עשירה.

מה עשה? העשיר את מצרים בתהליך מורכב וממושך. שנתו של פרעה נדדה בשל חלומותיו, יוסף פתר אותם וכתוצאה מכך עלה לגדולה, לתפקיד יועץ ושר בחצר המלך.

בשנות השובע הוא אגר תבואה באוצרות המדינה, ואז הביא ה’ רעב לעולם. אולי המומחים למטאורולוגיה ולאיכות הסביבה של אותו הדור תלו את הגורמים לבצורת בהתחממות הגלובלית הנוצרת כתוצאה מהתפתחותו של חור בשכבת האוזון, אך לנו הנסיבות ברורות וידועות - עם נכבד צריך להשתעבד במצרים, וצריך לכבדם בכך שהיד המשעבדת תהיה עשירה. ואמנם, בשנות הרעב מוכר יוסף את התבואה שנאצרה באוצרות המדינה, וכך האוצרות התרוקנו מתבואה והתמלאו בכסף. מצרים הפכה למעצמה כלכלית - העשירה בעולם כולו.

והנה, לאחר מאתיים ועשר שנים, הגיעה שעת גאולתם של בני ישראל, ולאחר שקיימו בהידור את מצות ”וַיִּשְׁאַלְוּ מִמִּצְרַיִם כְּלֵי כֶסֶף וְכָלִי זָהָב וְשִׁמְלֹת” (שמות י”ב, ל”ה), עד שבאו לכלל ”וַיִּנָּצְלוּ אֶת מִצְרַיִם”, שעשאוה כמצולה שאין בה דגים - חזרה מצרים למצבה הקודם: אבטלה, אינפלציה ועוד כהנה וכהנה בעיות כלכליות מוכרות. האם לא מוכח בעליל כי אך ורק לצורך ישראל התעשרה מצרים?!

וה’משך חכמה’ אומר שכל זה רמוז היה בחלומו של פרעה: ”וּמְרֹאֲיָהּ רַע כְּאֲשֶׁר בְּתַחֲלָה”, כלומר, כשעברו מאתיים ועשר שנות גלות לישראל במצרים, תפקידה ההיסטורי המיוחד של מצרים הסתיים, ומעכשיו חזרה המדינה לעניותה.

והנה, גם פרעה היה מאותם אווילים שלא הבין את סיבת התעשרותו, וכמוהו אנשים לא מעטים חיים גם היום ב’ארץ החלומות’ שלהם. מה חשבו המצרים באותו דור? מה הסיקו כותבי קורות העיתים המצריים בספרי ההיסטוריה שלהם? מן הסתם כתבו ששבע שנים לפני שהחל הרעב הגדול, התגלה במצרים כלכלן מזהיר, שהביא את הכלכלה המצרית לשגשוג מדהים. כמובן שהיו לו עוזרים ותלמידים, ואכן הצליחו ממשיכי דרכו לשמור על רמת יתרות מטבעות חוץ באוצר המצרי במשך מאתיים ועשר שנים... עד שבעטיו של איזה מקרה רע, חרבה הארץ ויחד אתה הכלכלה... ומה האמת? הם פשוט חולמים! הם לא מבינים שהם, בסך הכל, שימשו כרקע ותפאורה לעניין האמתי, לעם ישראל שנאלץ לגלות לארצם. אבל, ברגע שעם ישראל יעזוב את מצרים, הכל יחזר למצב הקודם... (ומתוך האור) בדידי הווה עובדא, הוריי ז”ל סיפרו לנו כשהם עזבו ונמלטו מעיראק, עיראק היתה ה’פנינה’ של המזרח התיכון, מדינה עשירה מאוד ומפותחת כלכלית, והנה כשהיהודים עזבו את עיראק, עינינו רואות את העוני והסבל ששורר שם. ברוב המקרים כשהיהודים עזבו את המקום או שנאלצו לעזוב החלו בעיות כלכליות וסבל רב באותה המדינה.

”וַיִּמָּצֵא הַגִּבִּיעַ בְּאֶמְתַּחַת בְּנִימִן” (מ”ד, י”ב) -

מובא בגמרא (יומא י”ב) מה היה בחלקו של יהודה? - הר הבית, הלשכות והעזרות... ואילו בחלקו של בנימין היה אולם והיכל ובית קודש הקודשים... ורצועה היתה יוצאת מחלקו של יהודה ונכנסת בחלקו של בנימין ובה מזבח בנוי. והיה בנימין הצדיק מצטער עליה בכל יום לבולעה, לפיכך זכה ונעשה אושפיזין לשכינה.

כשמצאו את הגביע אצל בנימין, נהייתה מבוכה גדולה בין האחים... המדרש מספר שכל האחים הכו את בנימין ברצועה על הצוואר בין הכתפיים, וצעקו עליו ואמרו: ’גנב בן גנבת’! - אמא שלך גנבה את התרפים, ואתה גנבת את הגביע!...

ומספר המדרש שבעבור המכות שקיבל מהאחים באותם רגעים, זכה שקודש הקודשים יהיה בחלקו! ”וַיִּבֶן כְּתִיפָיו שָׁכָן” - בזכות המכות שבין הכתפיים...

ומסתבר שיהודה לא היכה את בנימין... מדוע? הוא קיבל על עצמו ערבות להחזיר אותו בריא ושלם! לכן רצועה אחת לא הכתה בבנימין... הרצועה של יהודה. ולכן רצועה אחת יוצאת מחלקו של יהודה ונכנסת לחלקו של בנימין, כי מהרצועה של יהודה הוא לא חטף... ועל זה היה בנימין הצדיק מצטער בכל יום: מדוע לא חטפתי גם מהרצועה של יהודה?! והרי בעבור זה הייתי זוכה בית המקדש היה בחלקי!...

לפעמים אדם מקבל מכות... לא סתם מכות, הוא מקבל מכולם! מכל הכיוונים, מכל הסוגים, כל ההשפלות והביזיונות והנפילות... אדם צריך לדעת - כמה שאתה חוטף יותר, ככה אתה עתיד לקבל יותר, ודע לך שכשיגיע התגמול, אתה עוד תצטער שלא חטפת יותר!

מושק’ה היה שוכר בית מרוח מהפריץ... היחסים היו טובים, מושק’ה היה משלם בזמן והפריץ היה נהנה מהרווחים, וגם קופץ לשותות איזה כוס משקה בכל ערב...

יום אחד עזב הפריץ את העיר לכמה חודשים, ובמקומו מינה את סגנו שימלא את מקומו בכל ענייני הפריצות...

הסגן, שהיה שונא ישראל, ובמיוחד היתה עינו צרה במושק’ה, חשב בליבו איך יוכל להתנכל ולהתעלל ביהודי זה. הוא קרא למושק’ה והחל להעליל עליו עלילות שלא היו ולא נבראו, ולכן דרש עונש מייד: 20 מלקות על גב חשוף, ע”י ברזל מלובן ורותח!

מושק’ה המסכן לא ידע את נפשו... כיצד יוכל לעמוד בכאלו מכות נמרצות ואכזריות?!... אך ברוך ה’ הוא עבר את זה ונשאר בחיים, ולא נותר לו אלא ללקק את פצעיו...

כשחזר הפריץ, סיפר לו מושק’ה את כל אשר עולל לו הסגן, לאחר

בירור הדברים וחשיפת השקרים, קבע הפריץ כי על הסגן לשלם למושק’ה 200 רובל בעבור כל אחת מהמלקות שהכה את היהודי... סה”כ 4,000 רובל! אבל לסגן לא היה מהיכן לשלם סכום זה, ולכן נאלץ למכור חצי מביתו כדי לשלם למושק’ה. מששמע זאת מושק’ה, הצטער עד מאוד על שלא קיבל עוד 20 מלקות, ובזה היה מקבל את כל ביתו של הסגן...

[ע”פ אפריון שלמה]

"וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנָתַיִם יָמִים וּפְרָעָה חָלַם" (מ"א, א)

- הבוטח בה' חסד יסובבנו - סיפור

ה"אור החיים" הקדוש מבאר, שבמשך שנתיים ימים היה פרעה חולם מדי לילה את אותו החלום, אלא שהיה שוכח אותו. בסוף שנתיים ימים, כשחלם אותו שוב, זכר אותו. הסיבה לכך שבמשך שנתיים חלם ושכח, חלם ושכח, היא משום שהיתה תביעה על יוסף הצדיק שתלה בטחונו בשר המשקים ואמר: "כִּי אִם זָכַרְתִּנִּי... וְהִזְכַּרְתִּנִּי", ומשום כך נגזר עליו לשבת שנתיים נוספות בבית האסורים. הוא נתבע על שמץ קטן של פגם במידת הביטחון שלו.

את הסיפור הבא סיפר הרב אליעזר בן דוד זצ"ל, מקים ונשיא מוסדות "אור החיים" בבני ברק, ומוסדות "אור האמת" באלעד: בקנדה גר יהודי עשיר גדול בשם יוסף טננבוים, המכונה ג'ו, שהיה תורם סכומי כסף גדולים למוסדות תורה. בשנים הראשונות של הסמינר הצטברו חובות גבוהים, והרב בן דוד החליט לנסוע לקנדה כדי לבקש את עזרתו של הנדיב. לצורך כך הוצרך הרב בן דוד צריך לצרף לנסיעה נדיב נוסף, שהכיר את הרב בן דוד וגם את מר טננבוים, כדי שהלה יקשר ביניהם וישמש כמתורגמן בשיחה. הנדיב ניסה לסרב, הוא טען כי הוא לא נוהג לשמש כמתורגמן לפני נדיבים אחרים, אך לאחר שהרב בן דוד לחץ עליו והסביר לו כי מדובר בהצלת נפשות של בנות שאין להן בית - הסכים. הנדיב המתורגמן יעץ לרב בן דוד לבקש מטננבוים 250,000 דולר, סכום עצום, זאת כדי שהוא ייתן לכל הפחות מאה... השניים סיכמו ביניהם מה לדבר, איך התכוננו לפגישה עד לפרטי פרטים. כשהגיעו לקנדה המתינו במשך כמה שעות במשרדו של מר טננבוים, עד שהפקידה יצאה ואמרה: "ג'ו לא יגיע היום! הוא ביקש שאקח את מספר הטלפון שלכם, ובמידת האפשר ייצור אתכם קשר". הנדיב שהתלווה לרב בן דוד לא יכול היה לחכות והמשיך לענייניו, ואילו הרב בן דוד פנה ונסע לבית המלון בו הוא מתארח. כעבור כמה שעות מקבל הרב בן דוד טלפון מהמזכירה: "ג'ו הגיע זה עתה ומבקש שתבוא אליו עכשיו". הרב בן דוד התקשר מיד לנדיב, המתורגמן, אך הלה לא ענה לטלפון... הוא לא ידע מה לעשות. מצד אחד לא רצה להפסיד את הפגישה, ומצד שני אין לו מתורגמן... הוא הרים עיניו לשמיים ואמר: "ריבונו של עולם! אני בוטח רק בך! אין לי מתורגמן. אין לי את הנדיב שמכיר את מר טננבוים. אין לי להישען אלא עליך!"...

כשעמד להיכנס לפגישה, פגש בבחור ביישן שבקושי יודע לדבר, וביקש ממנו: "אנא! תעשה עמי חסד גדול, ותיכנס איתי לכמה דקות כדי לתרגם שיחה חשובה שעליי לשוחח עם מישהו". לאחר הפצרות הבחור הסכים, ותירגם את דברי הרב בן דוד בביישנות ובצורה יבשה... והנה, הנדיב הראשון שאמור היה לתרגם את השיחה והכיר באופן אישי את מר טננבוים, התקשר בעצמו למר טננבוים וסיפר לו שהוא בא אליו במיוחד עם רב חשוב וחיכה לו במשך כמה שעות... מר טננבוים קטע את דבריו: "כן! הרב הזה יושב אצלי כרגע. אם אתן לו חצי מיליון דולר זה יהיה בסדר בשבילך ובשבילי"?... בלי הרבה אומר ודברים תרם מר טננבוים חצי מיליון דולר, ובכסף זה בנה הרב בן דוד את הבניין הראשון של סמינר "אור החיים" לבנות.

הרב בן דוד סיים את סיפורו ואמר: הכנתי דרשה, הכנתי נאומים, תיאמתי עמדות עם הנדיב, ומה אמר לי הנדיב? תבקש 250,000 כי אולי יצא מזה 100,000... כשעמד לעזרתי בחרו ביישן עם מלים "צולעות", והבנתי שאף אחד לא יכול לעזור לי, רק בורא עולם - קבלתי חצי מיליון דולר מבלי לבקש!

[שש באמרתך]

"וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנָתַיִם יָמִים וּפְרָעָה חָלַם" (מ"א, א)

- פרעה שיקר בכמה פרטים בחלום

מובא בזוהר (קצ"ו): אמר רבי חייא: רצה פרעה לנסות את יוסף, ולכן לא סיפר לו את האמת לאמיתה אלא החליף לו את דברי החלום. ויוסף, כיוון שידע את סדר המדרגות של החלום, התבונן בכל פרט ופרט, ואמר: כך ראית וכך היה. ועל זה נפעם פרעה 'אַחֲרֵי הוֹדִיעַ אֱלֹקִים אוֹתָךְ' - כביכול היית אחרי כשחלמתי - גם אתה כאילו היית בחלום, כי גם את החלום עצמו ידעת נכוחה! ולכן קרא שמו 'צפנת פענח' - שגם את הצפונות יודע. והנה, אחד השינויים בהם ניסה פרעה להטעות את יוסף, היה על המפורש בחלום: 'וְהָיָה עִמָּךְ עַל הָאָרֶץ, שֶׁכְּשִׁיפָר זֹאת לְיוֹסֵף' - שיקר ואמר: 'הנני עומד על שפת היאור'. ושינוי זה מרומז (תהלים פ"א, ו): 'עֲדוֹת בְּהוֹסֵף שְׁמוֹ בְּצִאתוֹ עַל אֶרֶץ מִצְרַיִם שְׁפַת לֹא יִדְעֵתִי אֲשַׁמֶּע' - בחלום, לא היה פרעה על שפת היאור, אלא על היאור עצמו.

ומהו ההבדל, מאי נפקא מינא בין היאור לשפת היאור? מבאר ה'בן איש חי' (עוד יוסף חי,

דרשות): סוד החלום הוא היאור.

כי יש להקדים ולשאול: מפני מה הציע יוסף לאחר הפתרון וְעָתָה יֵרָא פְרָעָה אִישׁ נָבוֹן וְחָכָם וְיִשְׁתַּחֲוּ עַל אֶרֶץ מִצְרַיִם, וְחָמַשׁ אֶת אֶרֶץ מִצְרַיִם - והרי, הוא כלל לא נתבקש לתת עצות, אלא לפתור החלום? אלא, מבאר

ה'בן איש חי': יוסף מרמז לפרעה רמז חד, הפרות והשיבולים עלו מהיאור! לא משפת היאור. והלא, מקומם של שיבולים ופרות הוא על היבשה, ומדוע עלו דווקא מהיאור? כיון שהיאור היה מקור המים היחיד במצרים, וסיפק מים לכל הנהרות. ולכן, בלי היאור - לא היה אוכל.

כלומר, היאור בחלום, הוא המפרנס! אמר יוסף לפרעה: אתה עומד על היאור, ומכאן מוכח שהיאור זה לא אתה. אלא מי זה היאור? אני! אני המפרנס, ובגללי חלמתי. וכל זאת, אמר יוסף לפרעה ברמז: 'וְעָתָה יֵרָא פְרָעָה אִישׁ נָבוֹן וְחָכָם', ופרעה הבין את הרמז ואמר 'אִין נָבוֹן וְחָכָם כְּמוֹךְ'. והוסיף: 'הִנֵּמְצָא כְּזֶה אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ אֱלֹקִים בּוֹ' - רוח הקודש יש לך, שידעת לתקן ולומר שעמדתי על היאור, המפרנס (ולא על שפת היאור). [דרושים]

ופנינה נוספת תאיר עוד את הדברים: מה טעם אריכות הפסוק 'חֲלוֹם חֲלַמְתִּי וּפִתְרָן אֵין אֲתוֹ, וְאֲנִי שִׁמְעֵתִי עֲלֶיךָ לֵאמֹר תִּשְׁמַע חֲלוֹם לְפִתְרָן אֲתוֹ'? אלא, מבאר על פי דברי רבנו האלשיך, שאחי יוסף פתרו את חלום האלומות, כאילו הכוונה בו שהם ישתחוו ליוסף. אולם, אין פתרון זה מדויק לגמרי. כי התורה מרמזת, שחלום השיבולים של פרעה - הוא המשך לחלום האלומות של יוסף: 'חלום' - של יוסף, 'חלמתי' - פעם שניה. 'ופתר אין אתו' - לרמז שהאחים לא פתרוהו נכוחה. ולכן 'תִּשְׁמַע חֲלוֹם לְפִתְרָן אֲתוֹ' - תשמע שוב את החלום שלך, ותפתור אותו נכון - שאתה היאור, המפרנס. והאלומות בחלום שלך - לרמז על פרנסה, שהנה 'תִּסְפִּינָה אֱלֻמֵּיתִיכֶם' - של כולם יהיה סובין, ורק של יוסף ישאר - שכן הוא המפרנס, היאור. ומוסיף ה'שפתי כהן': יוסף - בגימטריה נילוס.

"הלוֹא אֶמְרָתִי אֵלֵיכֶם לֵאמֹר אֶל תַּחֲטְאוּ" (מ"ב),

כ"ב) - קדושת השבת - סיפור

סיפור הרב זילברשטיין שליט"א: אספר לכם סיפור מיוחד, כשהייתי ילד קטן, עברנו להתגורר בתל אביב. היו אלו ימי המלחמה בגרמנים, והיה מקום שנקרא 'מרכז וולוולסקי' - מפעלי ייצור שייצרו מימיות לחיילים ועבדו גם בשבת. רבה של תל אביב, רבי יצחק ידידיה פרנקל זצ"ל, סגר את ספר התורה והכניסו לארון הקודש, וקרא לכל הקהל לצאת אחריו. גם אני הקטן הצטרפתי, והלכנו למפעל.

הרב ניגש ודפק על פתח המפעל. האנשים רצו לסלקו, אך הרב לא הסכים, וכולם באו ודפקו ומחו על כבוד השבת.

בעל הבית הזמין משטרה, והנה הגיע קצין בריטי. הקצין פנה אל הרב פרנקל ושאלו: הרי יודע אתה כי הציוד המיוצר במפעל מיועד לאנשי המלחמה, ומדובר בפיקוח נפש, אז מה אתה רוצה? השיב לו הרב: אני יודע זאת, אבל מדוע לא עובדים במשמרת שניה בלילה באמצע השבוע?! אם יעשו כן - יחסכו חילול שבת. והוסיף ואמר הרב פרנקל: לכל אומה יש דבר שהוא היסוד שלה. אצלנו - היסוד הוא שבת! הקצין שמע את הדברים והתרשם מאוד, והורה: סוגרים את המפעל מיד! היה זה קידוש שם שמים עצום. ראינו איך אדם יחיד, כרב פרנקל, הצליח בדיבור אחד שלו לסגור מפעל שלם שמחלל שבת! [בענייני דיומא]

"וַיֵּיטֵב הַדָּבָר בְּעֵינֵי פְרָעָה..." (מ"א, ל"ז)

מנין ידע פרעה כי טוב פתר יוסף? כתב ב'פענח רזא': איך ידע פרעה שפתורו של יוסף אמת ויתקיימו דבריו, אלא שכשחלם פרעה - פרקו כל איבריו, וכשפתרו החרטומים פתרונותיהם - לא חזרו איבריו למקומם. ועתה, כשפתר יוסף - חזרו איבריו מיד, והבין פרעה שהצדק איתו. ומוסיף: 'וַיִּתְּפַּעַם רוּחוֹ' בגימטריה 'לפי כי הופרדו כל אבריו'. 'וַיֵּיטֵב הַדָּבָר בְּעֵינֵי פְרָעָה' בגימטריה 'כי חזרו אבריו פנימה'. [אוצר פלאות התורה]

סגולת ימי החנוכה

ב'מחזור ויטרי' על חנוכה כתב: חנוכה הוא מלשון חן וחנונה, היינו שהקב"ה מתנהג עמנו לפנינו משורת הדין. ימי חנוכה מסוגלים מאוד לבני, חיי ומזוני בריווח ובנקל, ובמיוחד ב'זאת חנוכה' (יום השמיני), עליו כתב הגאון מוילנא שהוא כנגד יום הכיפורים. ובמהר"ל כתב שימים אלו הם זמן של נס, והנס נהפך לטבע, ואין מנכין לאדם אם נעשה לו נס בימים אלו, ואפשר לבקוע רקיעים בזמן זה ולפתוח שערי שמים.

פעם ניגש אל ה'חזון איש' יהודי שהתאונן בפניו על מצבו הדחוק בענייני פרנסה, וסיפר כי הוא זקוק לנס גדול כדי שיצליח לפרוע את חובותיו. השיב לו החזון"א, כי ביום 'זאת חנוכה' אפשר לפעול הרבה ולזכות לניסים בכל העניינים, ובזמן הזה אין טבע כלל וכל העניינים פועלים למעלה מדרך הטבע. והכי הרבה אפשר לפעול בענייני פרנסה וזרע של קימא.

רבי אליהו לופיאן היה אומר שצורת התפילה צריכה להיות שמאמין באמונה שלמה שיש בכוח תפילתו להכריע את הדין לטובה. ועל עת הרצון המיוחדת בחנוכה כתב רבי חיים פאלאג'י זצ"ל, שבזמן הדלקת נרות חנוכה - נעשית עת רצון, ומידת הדין מתבטלת, ומתעוררת מידת רחמים וחסדים גדולים, כמו בשעת תקיעת שופר.

שכר הרגיל בנר

מובא בגמרא (שבת כ"ג): אמר רב הונא, הרגיל בנר הויין ליה בנים תלמידי חכמים. ופרש"י דכתיב (משלי ו) 'כי נר מצוה ותורה אור' - ע"י נר מצוה של שבת וחנוכה, בא אור של התורה.

ותמוה מדוע לא יזכה הוא (המדליק) להיות תלמיד חכם ורק בניו יזכו לכך, ואמר רבנו: בדרך כלל מי שהוא תלמיד חכם - כבר מצעירותו הוא כן, ואם אינו כזה ועתה רוצה להיות תלמיד חכם ואינו צעיר - קשה לו ללמוד ולזכות, לכן מברכים שיזכה שבניו יהיו תלמידי חכמים. [שיח חנוכה ומהגר"ח קנייבסקי זצ"ל]

גזירות יוון - משתה

אחת מגזירות יוון היתה לבטל משתה של שמחה, מה מצאו במשתה של שמחה דבר שהוא מיסודי היהדות דבשלמא בלי שבת ומילה חסר מעיקר היהדות אבל משתה של שמחה צריך הסבר. ויש לומר שאמנם אין זה מעיקר הדת אבל היוונים ידעו כי אם עם ישראל יהיו בעצבות ובדיכאון זה יהיה הצורה הטובה ביותר להוציא אותם מהיהדות, ולכן בטלו דוקא את המשתה של שמחה (פניני שם אבותי).

ובעניין זה סיפר רבי דוד משה מטשורטקוב, פעם הזכירו לפני ה'אוהב ישראל' מאפסא אדם ששקע במרה שחורה ובעצבות, ואמר לו הרה"ק מאפסא שיביט בנרות חנוכה, ואכן אחר שעשה כן יצא הלה מכל מיצריו (הובא ב'בינת ישראל' לחנוכה ד"ה שמעתי). ובשם רבי יששכר דוב מבעלז זי"ע אומרים, ההסתכלות בנרות יש בה תיקון הנפש למי שפגם בעיניו בראיות אסורות, ועל כן יקיים כל אחד (תהלים צ"א, ח): 'רַק בְּעֵינַיִךְ תִּבְטֵא' ויזכה להתנתק מהפגם ולבוא לטהרת העיניים.

שירו לו זמרו לו שיחו בכל נפלאותיו

כתב ב'יסוד ושורש העבודה' (שער י"ב פ"א), שאחר ההדלקה ראוי להאריך בשירים ובפיוטים חצי שעה, ואחר כך ראוי לספר לבניו ולבני ביתו נסים ונפלאות שעשה יוצרנו ובוראנו יתעלה בימים ההם ובזמן הזה, כדי שיתנו שבח והודאה לה' יתברך על זה. וכן כתב ה'פלא יועץ' (ערך נפלאות): דבר בעתו מה טוב וחסדי ה' יזכיר לאשתו ובניו ביתו בפסח וחנוכה ופורים.

וב'בית תפילה' לרבי אליעזר פאפו זצ"ל הביא: יש שערים לתפילה ושערים לשירה, ולפעמים שערי תפילה נעולים ושערי שירה נפתחים.

ומספרים שאירע בירושלים שהתפללו בעצירת גשמים ולא נענו, התחילו לומר שירות ותשבחות ונענו, זכר לדבר 'מוציא אֲסִירִים בְּכוֹשָׁרוֹת' (תהלים סח). ואמרו (סנהדרין כ"ב) בכי-ושירות.

בברכת התורה

"לְאֵדָם מַעֲרָכִי לֵב וּמָה' סִמְנָה לְשׁוֹן" [משלי טז, א]

לעילוי נשמת

מו"ר אבי: יעקב בן רחל וצדוק: מרן הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל מרת אימי: שרה-סרה בת שמחה ויוסף: הרב מאיר נסים בן כמסאנה מרכוס מרדכי בן רבקה ויוסף: דינה בת שרה: הגאון רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל נפתלי בן רוזה: אברהם בן שמחה: גורג'י בן שמחה: יעקב ישראל בן גלית רבי מאיר בן אשר: יוסף חיים בן לאה: יהודה בן טובה: בן ציון קליין שלמה בן זוהרה: יעקב בן סאלם: חיים בן דוד ורחל אשר מסעוד בן זוהרה: רחמים בן חאורו אברהם: רפאל בן תמו אפרים בן ציון ורבקה: עופר בן חייא: דוד (רוג'ה) בן שמחה משה אהרן בן מאיר יצחק: מאיר בן שמחה: שמעון בן רחל בן זינו שמחה בת סרה: יפה נדרה בת נעמה: רוזה בת שמשון: דליה בת חיים הגר בת אהרן והרטה: כותן בת חביבה: האובה (דייז) בת טובה רחל בת חנה: חנינה בת כמסה: ורד בת אידה: חנה בת אביבה וראובן שושנה נוואל בת שדרה.

להצלחה: אליעד יעקב, הדס-הודיה, תמר, יעל, מיכל שרה בני פאולה: בנימין בן צילה גילי בלומבר: אלעזר בן שמחה

זיווג הגון: ג'ימי שמואל בן אסתר: אליעד יעקב בן פאולה: יצחק בן חיה: אליהו בן אילנה רחלי בת זוהבה: עדינה בת שמחה: בתיה בת אסתר: זוהבה בת אטו נעמה בת אסתר: תמר בת פאולה: אריק בן חיה: שלי בת חיה

לרפואה:

אהרן בן רוזה: משה בן רוזה מנחם בן עליזה: שמעון בן רחל: אברהם בן אנט עודד בן גר: גולן בן דינה: אסתר בת שושנה אורטל בת גלית: ויקטוריה בת שרה: זולית בת חנה פאולה בת דינה: גלית בת חות: מרים קרן בת רבקה אילה לאה בת ציפורה רחל בת נוארה: חות בת לינה: טרית בת רחל לימור הודיה, ושרונה בנות תורן יפה

לזרע של קימא:

יהודה יחזקאל יוסף בן רחל מרים נפתלי שלמה בן לאה: ליאור בן דינה שושנה רייזל בת מינה: שירה בת שושנה שמחה צביה בת רחל: יובל בן שלומית רחל בת רחל: לאה רחל בת איריס ויקטוריה תקוה בת רינה: נדאלה בת עפרה מאיר יעקב בן רחל: הילה בת ישראלה מיר בת סוזן: חיים יוסף בן איריס:סרה בת שהאין

להזמנות, להקדשות ולתרומות במייל:

Ronbarina@gmail.com

מצוה לתרום מכספי מעשר לזיכוי הרבים